

Meer over de Imbosch

Dit grote bos, met een oppervlakte van zo'n 1450 ha, kent reeds een lange geschiedenis. In het bos hebben mensen geleefd die het bos grotendeels zelf hebben aangeplant.

Behalve de nederzetting De Imbosch kan ook een kleine boerderij bij het gebied gerekend worden: "bij van Ark", zo genoemd naar de laatste generaties bewoners.

Landgoed Rosendael

De Imbosch bestond, voordat er bos werd aangeplant, uit woeste grond.

"Santduynen" en "Waysant" staat er op oude kaarten van de Veluwe. Ten zuiden van de Imbosch ligt nog steeds het kasteel Rosendael met het gelijknamige dorp Rozendaal. Het kasteel is van oorsprong middeleeuws en werd bewoond door de graven en (later) hertogen van Gelre. In de loop der tijd verbouwden zij het kasteel tot een groot buitenhuis met een prachtig park.

Rosendael groeide aan het einde van de negentiende eeuw uit tot één van de grootste landgoederen van ons land. De Imbosch hoorde erbij, maar ook Deelen, Terlet, Planken Wambuis, een deel van de Hoge Veluwe en de landgoederen Reemst en Mossel bij Ede-Wageningen). Het was baron van Rosendael, Assueer Jan Torck, die in 1764 stappen ondernam om de Imbosch te ontginnen.

Daarvoor had hij een goede reden: door het aanplanten van bos hoopte hij opbrengsten uit de houtproductie te verkrijgen. Door het bos tevens te voorzien van berken-, beuken- en eikenlanen verfraaide hij het landgoed. Ook leenden deze bossen zich uitstekend voor het jagen. De jacht was immers voor de adellijke heren een belangrijke bezigheid. In het gebied werden huizen neergezet die dienden als woning voor de bosarbeiders, de boswachter en de jachtopziener. Zij zorgden voor de bosuitbreiding en hielden toezicht om, onder andere, de stroperij tegen te gaan. Het eerder genoemde huisje "bij van Ark" werd destijds door de baron van de gemeente Apeldoorn gekocht om de praktijken van stroperij van af die zijde te helpen verhinderen.

Het dagelijkse werk op de ontginning

De mannen van de Imbosch waren in de eerste plaats bosarbeider in dienst van de baron. Zij zorgden voor de aanplant, de houtkap, verzagen en afvoeren daarvan met paard en wagen. Voordat de plantgronden "rijp" geacht werden, moesten zij eerst bewerkt worden. De grond werd met afgestoken heideplaggen belegd om zo een vruchtbare humuslaag te verkrijgen. Na verloop van tijd werden dennen (grove den) uitgezaaid of uitgepoot. Overdag werkten de mannen in het bos, 's avonds bewerkten zij hun eigen lapje grond. Zij waren namelijk ook keuterboer. Een klein stukje grond bij hun huis werd omgeploegd tot akker. Naast het huis hadden zij een groente- of moestuin. Zo konden gezinnen in hun eigen onderhoud voorzien. De akkertjes werden bebouwd met rogge en boekweit en later ook met aardappelen. Weiden waren er niet, de grond was daarvoor te schraal. Het weinige vee dat men had, een

paard, een paar koeien, een geit of wat schapen, werd geweid op de grazige gedeelten van de heide. Verder waren er nog kippen, een varken voor de slacht en bijen, waarvan de korven langs de rand van de heide werden neergezet. 'Im' betekent zwerm bijen, waarschijnlijk heeft de Imbosch aan bijenhouderij dan ook haar naam te danken.

De vrouwen zorgden naast het huishouden voor de kleine dieren op het erf. Van de koemelk maakten zij boter die in Arnhem of Eerbeek op de markt werd verkocht. Eénmaal per week werd er in de bakoven, een stenen gebouwtje in een aarden wal, grote roggebroden gebakken voor de gehele Imbosch bevolking. Was er iets te vieren, dan werd er wittebrood gebakken.

Afname werkzaamheid

Aan het einde van de vorige eeuw nam het aantal bewoners op de Imbosch flink af. In 1920 waren het er nog maar 23. De landbouw, waarvan men het toch vooral moest hebben, leverde niet voldoende meer op voor de gezinnen. Ook was er niet voor alle mannen meer werk in het bos. Toen de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten belangstelling toonde voor het gebied, werd tot verkoop van de Imbosch besloten, waarna het deel ging uitmaken van Het Nationaal Park Veluwezoom.

Monument in een Natuurmonument

Dit verhaal gaat over verleden, heden en toekomst van een bijzondere plek op de Veluwe. Een plek waar twee eeuwen lang mensen hebben gewoond en gewerkt. De huizen die er nu nog staan houden de herinnering aan de Imbosch families vast. Ze staan er als een *monument in een natuurmonument*. Hoelang deze huizen, als tastbare herinnering, er nog zullen staan, weten we niet. Want het is de natuur die nu alle kansen krijgt op de Imbosch. Er zijn echter overwegingen gaande om de Imbosch nederzetting voor de toekomst te bewaren.

Samenvatting uit: De Imbosch, monument in een (natuur)monument, door M.J. Matser